TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditură. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen..

Nru 24. ANULU XVIII.

Sabiiu, in 22 Martiu (3 April.) 1870.

ru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. éra pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe ½ anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platescu pentru intéia óra cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a répetire cu 3½ cr. v. a.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre lânga conditiunile espuse in fruntea foiei.

Editur'a.

Alegeri la sinodulu archidiecesanu.

Din partea clerului s'a mai alesu:

In cerculu VIII par. protopr. Moise Lazaru; in cerculu XIV par. adm. prot. Nicolau Fodoreanu; in cerculu XVI par. prot. Vasiliu Rosiescu; in cerculu XVIII par. adm. prot. Samuilu Cupsia.

O carte la tempulu seu.

Avemu inaintea nóstra unu opu, pre care l'amu anunciatu cându s'a pusu sub tipariu si cându a esitu de sub tipariu. Acestu opu este: **„Vechi'a Metropolia ortodocsa româna“** a Transilvaniei, suprimerea si restaurarea ei, de Nicolau Popea, protosincelu archid., asessoru consistorialu, profesoru de teologia, membru fundatoru alu Asociatiunei transilvane pentru literat. si cult. pop. rom. etc. Sabinu, cu tipariulu tipografiei lui S. Filtsch (W. Krafft.) 1870,“ dedicatu Archiepiscopului si Metropolitului nostru precum si tuturoru conlucratoriloru la restaurarea metropoliei.

Este prim'a impressiune sub carea ne aflâmu, cetindu acestu opu; amu pute deveni in ochii multoru cá preocupati de acea impressiune, de-si in realitate nu suntemu, pentru ca lu amu percursu cu linisce si l'amu apretiuitu in valórea lui. Caus'a dara de nu ne dâmu nici unu feliu de judecata asupra-i este, de a nu captá judecata nimenui. Totu ce vomu face acum este, ca vomu lasá pre pré veneratulu autoru sa vorbésca câtra publiculu nostru cetitoriu si adeca, dintâiu cu motivele luate din scriptura si puse in fruntea cârtiei.

Acestea le vomu face, cá sa cunóscemu de indata intentiunea si spiritulu care inimeza pre autoru. Ele suntu:

„Ci fia cuventulu vostru asiá, asiá; nu, nu; iéra ce este mai multu de câtu acest'a dela celu reu este. Mat. 5. 37.“ „Lepadându minciun'a, graiti adeverulu, fiacarele cu vecinulu seu. Efes. 4. 25.“ „Iéra adeverulu in vécu va remané Sir. 40. 14.“

Dupa ce si ficsea aceste puncte de manecare, procede in prefatiune a espune cetitoriloru scopulu acestui opu.

„Istori'a unui poporu, dice, „e viéti'a lui insusi, privita din tóte punctele de vedere. Dara ce este óre istori'a unui poporu, fâra de istori'a bisericei lui? Déca acest'a se póte dice in generalu, apoi cu câtu mai vertosu in aplicare la Romani, a câror'a viétia e contiesuta intru un'a, cea politica nationala cu cea bisericésca? Si óre acest'a din urma putesaru scrie, fâra de amintire séu cu esmiterea vechiei metropolii a Transilvaniei? nici decum. Ea, acésta metropolia venerabila, face deja parte intregitóre a natiunei nóstre; ea e vechia de cându Romanulu, si e menita a trai éra-si câtu acest'a, straportându amentirea marirei, caderei si renascerei lui pâna la cea mai adenca posteritate.

„Trecutulu acestei metropolii e parte mare amaru si plinu de suferintie grele: cá-si trecutulu natiunei de carea apartiene. Neamicii cei multi si inversiunati isi indreptara sagetile cu preferintia asupra-i; câci credeau ca cadiendu ea, va cadea impreuna si ins'a-si natiunea. In fine ei isbutira a o infrânge si imbrânci la pamentu, a o câlcá si inabusi, socotindu-o de mórta. . . .

„Si cu tóte aceste incercâri iesuitice, vechi'a metropolia româna ort. a Transilvaniei traiesce inca, ea reinvia cá unu fenice din propri'asi cenusia inca si mai stralucitóre de cum erá mai nainte! Tocm'a cá sórele de vér'a: elu apune sér'a, pentru cá a dóu'a di cu atât'a mai stralucitoriu si mai pomposu se resara. Mórta a fostu, si a inviatu: perduta, si s'a aflatu: nesocotita, siubreda si gârbovita de suferintie; iéra acum reintinerita, plina de viétia si de potere, tare destulu cá sa infrunte ori-ce pericole ori ce atacuri i s'aru mai face.

„Adeverulu nu se póte ascunde, nu se póte omorí; elu mai curendu ori mai târdiu trebuie sa ésa la lumina. Elu se póte intunecá pre unu momentu, cum se intuneca si sórele une-ori punendu-i-se nuorii improtiva; dara apoi lumin'a lui cu atât'a e mai petrundietória, incâtu orbesce de totu pre cei ce voiau a lu intunecá. Adeverulu e cá si sórele: elu e sóre ceresca, si lumin'a lui inca nu se póte ascunde cá si a sórelui: cá si cetatea ce sta de asupr'a muntelui, — ci ea luminéza pre cum luminéza lumin'a intru intunerecu.

„Dá, vechi'a metropolia nu e mórta; ea traesce inca, multiamita lui Dumnudieu! Multiamita constantiei celei de feru a Romanului! Multiamita spiritului celui liberalu alu vécului XIX! Multiamita, de trei ori multiamita demniloru fii, cari asudara pentru restaurarea ei!“

Aici dlu autoru se indrepta apoi cu multiamita câtra „predemnulu parinte Metropolitu“ se indrépta câtra toti „préstimatii domni si frati“ ai sei, cari au concursu la restaurarea Metropoliei si arata ca a sositu tempulu de a luá condeiulu a mâna si a readuce lucrurile la starea loru cea adeverata, si apoi continua mai departe:

„Acestea despre o parte, éra despre alta detorinti'a cé o avemu cu totii de a ne ingriji mai bine pentru actele nóstre cele mari bisecricesci nationali, si de a nu le lasá cá sa se mai dée uitârei, de cei presenti si venitori, cum se intemplá pâna ací cu multe altele, si chiaru si cu actele cele insemnate din vechime ale metropoliei din cestiune, — credemu, ca voru fi destulu de justificatóre pentru intreprinderea de facia. Istori'a metropoliei acestei'a e o completare a istoriei bisericei nóstre, fâra de carea cea politica nationala nu se póte scrie si nu póte avé valóre deplina“.

Aru trebuí cá sa reproducemu intréga acea insufletitória prefatiune, carea vorbesce din sufletulu acelui ce lepadându minciun'a graiescu adeverulu istoricu fratiloru sei, adeverulu carele mai tardiu lu radima pre documente tari, cari nu se clatescu cá si stâncile pre cari suntu cladite muntii.

Dara déca amu trecutu mai fugitivu preste prefatiune sa comorâmu mai multu la introducere. Eata ce dice acest'a:

„Precum natiunea româna este cea mai vechia intre tóte natiunile conlocuitóre: asiá si biseric'a ei, cea ortodosa orientala, inca este cea mai vech'a intre tóte bisericile patriei.

„Intielegemu acea biserica, care isi trage originea din cea mai adenca anticitate a crestinismului, inca din tempulu Apostoliloru; câci cine nu scie ca multime dintre legionarii stramosiloru nostri Romani, descalecati in Daci'a, au fostu contemporanii Apostoliloru, si au primitu crestinismulu din manile loru chiaru? — acea biserica, carea inca in véculu alu IV. si avù ierarchi'a sea nationala; câci cine nu scie de unu Nechit'a romanulu episcopulu numitu si: „Apostolulu Daciei“ — éru de câtra popórele barbare: „Dumnedieulu romaniloru“? — acea biserica in fine, de carea se tienù natiunea româna intréga pâna la inceputulu vécului trecutu, si de carea se tiene si astadi partea ei cea mai insemnata si mai numerósa, si carea in toti tempii cei vitregi, tempuri pline de lupte si amaraciuni, prin care se strecurà abiá natiunea nóstra, singura-i fù stéu'a cea conducatóre limanulu celu conducatoriu, balsamulu celu alinatoriu si puterea cea mângaitóre si insufletitóre, — ea singura-i fù radiemulu si scutulu celu mai puternicu, incâtu cu totu dreptulu putemu dice, ca numai ei unice avemu de a multiamí astadi esistinti'a natiunei române!

„Acestu adeveru din urma, recunoscutu de atâtea ori de câtra fiii natiunei, voindu cineva alu trage totu-si la indoiéla, s'aru puté indreptá unulu cá acel'a chiaru si astadi la fratii nostri din secuime, câror'a, uitându-si de multu limb'a materna, numai biseric'a le mai remase uniculu cimentu, unic'a baiera, cu care se mai tienu inca legati de trupin'a loru nationala, incâtu altumintrea dieu de multu s'aru fi fostu absorbitu si ei de elementulu preponderante, de multu aru fi devenita neresistiveru victim'a acelui'a; iéra incâtu pentru adeverulu dintâiu adeca pentru anticitatea biserecei ortodose, apoi ajunge a ne provocá in privinti'a acést'a din o multime de documente demne de tóta credinti'a numai la o singura cercumstantia, si acest'a este: ca despre increstinarea natiunei romane nu se face nicairi nici cea mai mica amintire precum se face despre increstinarea altoru natiuni din patria, si din strainatate, — semnu destulu de invederatu, ca românii si adusera credinti'a loru crestina cu sine-le din Rom'a si Itali'a intréga, pre care inca acolo, a casa, o insupsera impreuna cu laptele dela mamele loru romane. Numai asiá ne putemu esplicá total'a tacere a istoriciloru despre impregiurarea acést'a; de óre-ce multi dintre Romanii colonisti veniti in Daci'a fiindu crestini, in scurtu tempu tóte colóniele dacice devenira crestine.

„Daca biseric'a ortodosa este cea mai vechia in partile acestea, si déca aceea in decursulu tempului a devenitu identica cu natiunea romana ins'a-si, va se dica: déca biseric'a nóstra s'a inchiegatu in natiune, si acest'a in biseric'a *): apoi ce erá mai firescu decâtu cá natiunea romana sa-si aiba totodata si ierarchi'a sea nationala, si prin urmare sa'si aiba si metropoli'a sea érasi nationala si autonoma, si inca din tempurile cele mai antice, potrivitu institutiuniloru primitive ale bisericei ortodosu resaritene, pre care alte biserice nu le au? Acest'a se póte afirmá cu atâtu mai vertosu, cu câtu vedemu, ca caracterulu bisericei ortodose este in parte si natiunalu, intru atâtu adeca nationalu, incâtu institutiunile ei nu numai iérta cí prescriu chiaru, cá fie care natiune sa se folosésca de limb'a sea propria nationala in biserica si in tóte afacerile bisericesci, ceea ce s'a si practisatu pâna acum in toti tempii si la tóte popórele tienetóre de ea, asiá, ca chiaru si acolo, unde membrii unei parochii suntu de diverse nationalitâti, se iérta acestor'a, cá fie-care sa se folosiasca de limb'a sea nationala; insa limb'a este conditiunea esentiala a caracteriului nationalu. Ací nu se póte impedecá intru nimicu argumentulu contrariu ce s'aru deduce din impregiurarea, ca in biseric'a nóstra a fostu introdusa si folosita preste o suta de ani limb'a slavona, precum si ca la popórele române si slave din Turci'a, inca si astadi se tine servitiulu dumnedieescu in limb'a greca; câci acest'a este numai o escepliune de totu singulara provenitóre de vitrigitatea tempului, amu dice ca ea este o ingerintia silnica a ierarchiei straine, spriginita de regimulu politicu, carea insa atât'a iutr'o parte câtu si intr'alta, indata ce giustârile se schimba, incepe si ea a se delaturá si a face locu limbei si ie-

*) Cine vré sa se convinga mai deaprópe despre asertiunea acest'a, intrebe *numai* pre óre-care din poporulu de rendu, carele marturisesce credinti'a ortodosa: de care *biserica* se tiene elu? — *si-i* va respunde ca: *de cea romanesca.*

rarchiei natiunale, va se dîca: ordinei celei bune canonice, precum ne aréta speriinti'a destulu de invederatu.

„Si totusi se aflara unii in tempurile mai nóue, cari sedusi de interese eschisivu nationale suprimatisatórie, incepura parte a negá de totu esistinti'a metropoliei române ardelene, parte, vediendu ca tóta ostenél'a in acést'a le va fi desiérta a atacá celu putinu nationalitatea romana a acelei'a, afirmându spre uimire, ca superiorii acelei prevenerande metropoliei române aru fi fostu serbi si nu romani s. a. *) De asemenea se aflara altii, cari se incercara si ei la rondulu loru a denegá legalitatea metropoliei acestei'a facia cu legislatiunea tierei, pretindiendu cu staruintia, ca acésta din urma nici odata nu aru fi cunoscutu si recucunoscutu vre-o metropoli'a romana in Transilvani'a si Ungari'a. **)

„Ei bine, noi in mani'a tuturoru incercariloru acestor'a ale adversâriloru nostri de totu soiulu de a negá sistenti'a vechiei nóstre metropolii ardelene, afirmâmu din contra, ca români din Trasilvani'a si Ungari'a si avura metropoli'a loru nationala si autonóma inca din tempurile cele mai vechi, sî acést'a suntemu in stare a o documentá cu o multime de documente de totu feliulu, documente autentice si valide, incâtu a nu crede intr' insele aru insemná a nu crede lumin'a sórelui ce luminédia de asupr'a nóstra".

Dupa ce amu spicuitu acésta pârticica din opu. credemu ca pentru acum e de prisosu a mai rationá noi deosebitu asuprai, câci citatele aceste vorbescu mai multu decâtu suntemu noi in stare a dice despre elu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 25 Mart. a camerei anuncia presiedintele, dupa autenticarea protocolului siedintiei premerse, incursele, care se tramitu comissiunei de petitiuni; representantii M. Tormásy si Gr. Tury predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei.

Cas'a trece apoi la ordinea dilei, la care sta referatulu comitetului centralu despre proiectulu de lege privitoriu la prelungirea indemnitâtiei.

Referentulu conte Fr. Szirmay referéza, ca comitetulu centralu recomenda unanimu primirea proiectului de lege.

Camer'a suscepe indata desbaterea despre referatu si acceptéza proiectulu de lege. A trei'a cetire se va pune in siedinti'a vi'tória la ordinea dilei.

A. Csengery anuncia ca comitetulu financialu a finitu dejá proiectulu de lege despre bugetulu anului 1870; densulu róga cas'a a demandá tiparirea si predarea proiectului sectiuniloru. Se incuviintiéza.

La ½ 2 óre se incheie siedinti'a.

In siedinti'a din 26 Mart. a casei representantiloru propune Fr. Pulszky, dupa autenticarea protocolului a se alege câtu mai curendu o comissiune, care are a se esmite pentru esamenarea naturei cei adeverate a fondului universitâtiei, a fondului religiunariu si scolariu. Cas'a decide a alege comissiunea in siedinti'a de luni.

Legea despre prelungirea indemnitâtiei se cetesce a trei'a-óra.

Urméza desbaterea despre propunerile lui Zsedényi si Tisza. Celu dintâiu propune esmiterea unei comissiuni de cinci pentru cercetarea acuseloru facute din partea opusetiunei contr'a secretariului de statu Hollán; cestu din urma pretinde esmiterea unei comissiuni de siepte, carea sa esamineze afacerile de oficiu ale ministeriului de comunicatiune. Mai intâiu trebuie sa decida cas'a ca voiesce séu nu a luá la desbatere propunerile acestea.

La desbaterea ce se incinge iau parte in siedinti'a de astadi propunetorii Zsedényi si Tisza, ministrulu de comunicatiune si E. Simonyi.

Siedinti'a se incheie la ½ 3 óre.

In siedinti'a din 28 Martiu a casei representantiloru se autentica protocolulu siedintiei premerse. Presiedintele anuncia mai multe incurse, care se tramitu comissiunei de petitiuni.

A. Pribék se róga din causa sanitaria pentru unu concediu de siésa septemâni; i se concede. Representantii R. Ihasz, M. Iókay, T. Prileszky, N. Kiss Kovacs si I. Ludwigh predau petitiuni, care asemenea se tramitu comissiunei de petitiuni.

I. Vidliczkay interpeléza pre ministrulu de comunicatiunea, ca are de cugetu, a delaturá in interesulu comunicatiunei, pedecele de comunicatiune aflatórie pre drumulu Pest'a si Nyiregyháza, a introduce pre drumulu Nyiregyháza=Miskolcz o tarifa de transportu mai moderata, a efeptuí in statiunea Miskolcz o impreunare directa a drumului de feru de nordu cu liniele ferate dela Tisza si a dispune câtu mai ingraba in afacerile aceste? Interpelatiunea se preda ministrului de comunicatiune.

C. Toth presinta unu projectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa decida cas'a la desbatere despre drumulu de feru Báttaszék=Dombovár=Zákány, ca line'a Báttaszék=Baja sa se cladésca nemijlocitu dupa cea susuatinsa. Projectulu de conclusu se va tiparí.

Notariulu casei magnatiloru B. Nyáry presinta casei repr. unu nuntiu, prin care face cunoscutu ca projectele de lege despre radicarea civilistei, despre pensiunile comune, despre suspenderea lui „Diritto d' Alboraggio, despre creditulu suplementariu pentru datori'a postale din 1869, despre remanerea provisória in activitate a curtiloru judiciale de finantie si despre prelungirea indemnitâtiei s'au primitu neschimbate.

Acestea siése projecte de lege se voru susterne prin regimu Maj. Sele regelui spre sanctiunare.

La ordinea dilei sta alegerea ambeloru comissiuni pentru cercetarea fondului publicu, administratu de ministrulu de culte, si fondului universitâtiei.

Urméza continuarea desbaterei despre projectulu de conclusu a lui Tisza. In siedinti'a de astadi 'si continua Simonyi vorbirea sea contr'a ministeriului de comunicatiune.

(Va urmá)

Scena din conciliu.

Coresp. „Pressei" face unu raportu fórte neplacutu despre unu incidentu ce se intemplà de curendu in conciliulu din Rom'a. Episcopulu Stroszmayer se suie pre tribuna. Impregiurarea acést'a inca dede ansa la murmurâri din partea infalibilistiloru.

Stroszmayer se pronunciá inca la cetirea intâiu contr'a formulei de promulgatiune: „Pius IX aprobante concilio", nici parafras'a din raportulu comissiunei „judicantibus universae ecclesiae episcopis" nulu multiamesce; mai bine si mai corectu aru fi „definientibus etc." Dupa densulu se potu delaturá usioru tóte greutâtile prin simpl'a intórcere la formul'a conciliului tridentinu si acelorlalte concilii: „S. Synodus in spiritu sancto legitime congregata." Mai departe au facutu oratorulu opusetiune acelui punctu alu projectului, carele atribuie protestantismului panteismulu, naturalismulu, ratiunalismulu, indiferentismulu si preste totu tóta „cism'a" spirituale dela tridentinu incóce. Afirmatiunea acést'a dice Stroszmayer, nu e numai contr'a adeverului, dara si contr'a caritâtiei crestine.

Infalibilistii incepura a tropoí cu piciórele si a demustrá ca nu le place.

Stroszmayer aduce apoi numai cá esemple pre Leibnitz si Guizot, carii au aparatu in scrierile loru asiá de frumosu dumnedieirea Mântuitoriului si au doveditu o iubire asiá de ferbinte pentru Chs.

Cardinalulu de Angelis intrerumpe pre oratoru, dara de iritatu nu póte vorbí, cí balbuie si ia clopotulu a mâna, lasându pre conpresiedintele Capalti sa vorbésca.

Stroszmayer dice ca aru dorí bucurosu sa intre in o dispu'a cu Capalti, pentruca densulu e convinsu de adeverulu celoru ce le au disu.

Sgomotu mare se face de partea infalibilistiloru „Josu cu elu!" „Sa nu mai vorbésca!"

Cei mai multi dintre dogmatisti se sculasera. Multi amenintiau cu pumnulu si prin gesturi. Patriarchulu din Ierusalimu (nu celu adeveratu, ci o creatiune papista. Red.) a fostu unulu din cei mai aprinsi de rivna.

Stroszmayer se intórce câtra cei mai cu rîvna: „Asiu dorí sa cetiti in meditatiunile protestantului Guizot, atunci ati vedé ca voi nu sunteti in stare sa scrieti trei sîre de acelea".

Tumultulu cresce asiá de tare, incâtu oratorulu nu mai póte vorbí mai departe. Prin vuietulu chaoticu strabate dela presidiu strigarea: „Sa vina josu — a vorbitu destulu."

Stroszmayer: „Protestezu! Voi nu sunteti conciliulu!"

Amaraciunea s'a urcatu pâna la furia. Sgomotu selbatecu, eschiamâri cu passiune, precum: Damnamus eum! Damnamus istum!" Confusiune mare. Presiedintele inchide siedinti'a. Episcopulu Stroszmayer parasesce iute tribun'a. Pórt'a aulei se deschide.

Publicul adunatu in domulu petrinu, vene in iritatiune prin larm'a ce se audiá din sânt'a aula. Servitorimea parintiloru erá de parere ca in laintru s'a votatu dogm'a infalibilitâtiei. Poporulu crediendu ca asiá ceva se va fi intemplatu, a luatu partida pentru si contr'a. Se, audieau eschiamâri ici de: evviva l'ifalibilità!" colo: l'infalibilità a basso. Déca nu se deschidea curendu portile conciliului, cine scie ce se mai puté intemplá si inca in celu dintâiu domu alu crestinatâtiei. Intre servitorii episcopiloru se si vorbiá: „Episcopii se batu!" Ba unii din episcopi chiaru dîceau, ca déca nu se deschidea curendu aul'a si nu se inchidé siedinti'a asiá de iute, veniá tréb'a inca la bataia. Asiá erá de mare mani'a infalibilistiloru.

Se dîce ca la desbaterea dogmei infalibilitâtiei se va implé aul'a cu soldati pentru sustienerea ordinei.

Aru puté dice cineva ca aceste suntu esageratiuni, inse dupa cum se vede din „Univers" diuariu clericalu si legitimistu, asiá se au intemplatu.

Pertratarea dogmei s'a amenatu, nu se scie inse pâna cându.

Revolutiunea romana.*)

Suntu trei perióde, in timpulu istoricu, in care sciintia si ratiunea omului s'a servitu cu acelea-si cuvinte spre darea diferiteloru idee; séu conscientia a fostu diferita in aceste trei epoce ale istoriei despre lucrurile representante cu acelea-si vorbe.

Alt'a intielegea vechimea cu numele poporu; alt'a intielegea evulu-mediu; alt'a intielegemu noi, dela revolutiunea cea mare mai alesu, incóce. Prin urmare, alt'a erá republic'a in vechime; alt'a erau republicele in evulu-mediu, si altu ceva este republic'a dela emanciparea Americei englese incóce. Alta idea 'si facea vechimea cu vorb'a democrati'a si alta idea ne facemu noi astadi cu acea-si vorba.

Asemenea si cu aristocrati'a, demagogi'a, etc. Nomenclaturele si vocabulariulu intregu alu lui Platonu si Aristotele si-au modificatu, si-au schimbatu radicalmentele sensulu, dela revolutiunea cea mare incóce.

Noi, cari mersesemu in frunte si pre intrecere cu cele-lalte popóre ale Europei pâna la Constantinu Brancovénu, ne amu curmatu actiunea progresului filosoficu alu secolului alu XVIII in theori'a libertâtiloru prin venirea domniloru séu Beiloru straini; si, dela curmarea progresului, poporulu românu a trebuitu sa dea d'a'nderatele, din scadere, in scadere, prin desarmarea sistematicu urmata, prin desnationalisare, prin umilintia, prin ignorentia despre trecutulu seu si, prin urmare, prin despretiulu in consciinti'a sea despre sine insusi.

La realisarea aspiratiuniloru secolului XVII si a filosofiei secolului XVIII; la traducerea in practica viua a principieloru enciclopedistiloru, la isbucnirea revolutiunei celei mari si la caderea feudalitâtiei si a feudalismului cu capulu regelui, care sfersiá evulu mediu in agonia, s'au electrisatu popórele Europei; si românii, simpathici prin instinctu francesiloru, au tresaritu si ei in lethargi'a loru.

Dintre primii revolutionari fugari au ajunsu multi si prin Romani'a, precum Carra si altii aducendu intr'însii germenele vietiei si imprasciându-lu prin loge masonice fundate in Iasi si in Bucuresci si prin tóte mijlócele in societatea româna.

Volterismulu a inceputu a fi de moda si ómenii societâtiei se porocleau: Voltaire, Diderot, Mirabeau, Robespièrre, etc. Se turmentau lautarii spre

*) Privesce pre Romani'a. Red.

*) Vedi intre altele „Respunse la atacurile unoru romani si ale presei, in contr'a unitatei ierarchiei bisericei resaritene catolice ortodose si a natiunei serbesci din staturile c. r. austriace", — tiparitu in Vien'a in 1851; precum si polemiele intre Romani si Serbi citate mai in diosu.

**) Acést'a asertiune o sustienea press'a magiara mai alesu in tempulu resolvirei si alu inarticulârei metropoliei din cestiune si alu pertractârei ei in diet'a Ungariei.

a dá din cobza sî prin scalimbâri de falci Marsillies'a, sî pre ulitie se cântá Carmagnola „Fif-li-son, fif-li-son, ti canonu ! ! !“ Harvatii in fine, „epoc'a Apelpisitiloru“ precum o numesce Fotino, deschisera secululu XIX in Romani'a si poporulu românu incepù sa mijésca la diorile unei lumine.

Dupa trei lustrii numai, poporulu românu erá in picióre, se uitá cu ochii de acuila dreptu in sóre. Domnulu Tudoru se radica cu vointi'a poporului pre frunte, proclama gón'a strainiloru de pre tronulu Romaniei si desrobirea poporului de sub jugulu ciocoiloru, dintre cari pre care lu prindea, „lu scurtá, séu lu amenintiá selu scurteze de o palma.“

Boerii, fugarí la Brasiovu, incepura a se gândí la reforme sî cu intórcerea domniloru pamenteni, Grigore Voda Ghica, fâra sa atinga pactulu sociale in inicuitâtile lui, trase câte-va bariere rapacitâtiei functionariloru sî alcatuí unu feliu de regulamentu administrativu, curiosa reforma, fórte instructiva, pre care o posedemu noi in originalu sî pre care vomu tipari-o in colónele acestei fóie.

Regulamentulu organicu a regulatu administratiunea tierei sî cu regularea administratiunei a regulatu sî servagiulu celu dinaintea Mavrocordatiloru restabilitu, a regulatu sî a clasatu privilegiulu, a datu unu controlu afaceriloru tierei in intru, oprindu expresu autonomi'a tierei ; a creatu unu budgetu dela 4 milióne, de odata la 20, sî a lasatu controlulu lui numai in mân'a privilegiatiloru, cari privilegiati erau scutiti de a contribuí cu macaru ce la dînsulu. Averile privilegiatiloru crescura nemesuratu prin impilarea poporului lipitu de pamentu spre munc'a pamentului in beneficiulu boeriului. Mosî'a ce nu dá pâna ací decâtu 100 galbeni, spre exemplu, se radica de odata la 1000 sî la 2,000 galbeni pre anu. Mosîele se arendau cu atâti'a clacasi, dati prin contractu sî socotiti câte atâti'a galbeni pre anu clacasiulu.

Scólele, literatur'a, unu inceputu de presa, sub aspra censura muscalésca, societâtile secrete, instructori sî guvernante francese, tienéu acum mai in contactu de idee pre Romani'a cu Franci'a, incâtu revolutiunea francesa din 1848 ajunse rapede in Romani'a.

Poporulu românu fu intregu in picióre sî-si puse si cererile lui sociali pre lânga cererile politice. Elu cerù oborirea pedepseloru corporali, improprietarirea pre pogónele rescumperate de densulu prin munc'a lui, mai oferindu inca si despagubire sî dreptulu a participá si elu la facerea legiloru si la controlulu intrebuintiârei baniloru publici.

Priveligiatii fugarí in Russi'a sî in Austri'a au isbutítu lesne sa induplece pre cei ce avéu interesu sa nu se emancipeze unu poporu, si unu poporu latinu, in cóstele loru ; incâtu vinu turcii, preste ei muscalii, si peste acesti'a nemtii, cá sa strivésca ide'a emancipârei poporului românu ; ba inca boerii credendu-se tari pre radimulu a trei soiuri de baionete straine, se mai si opintira sa desradecineze si chiaru ide'a de unu dreptu óre-care alu poporului românu asupr'a pamentului seu de labóre in patri'a lui ; si gasira dumnealoru cu cale, si legiuira dumnealoru ca clacasiulu sa nu se mai dîca nici clacasiu, ci chiriasiu !

Guvernulu celu naturale alu tierei, alesu si aclamatu de tiéra in neaternarea ei, precum si representantii naturali ai tierei, exilati de câtra boeri prin puterea Russiei, in pribegirea loru prin capitalele Europei, prin Constantinopole, prin Parisu si prin Londr'a, exercitau cu fidelitate mandatulu loru sacru, datu loru de câtra poporulu românu asupr'a câruí'a resbunarea privilegiatiloru se exercitá de câtra trei soldatesce, care de care mai barbara, turcésca, muscalésca si nemtiésca.

Emigrati impleau cabinetele de memorie, si press'a ospitaliera a Franciei si a Engliterei cu lamentârile patriei loru in robia.

Ómenii de statu ai Europei occidentale si imperatulu Napoleonu III cunosceau de rostu istori'a politica si sociale a Romaniei cându, dupa batai'a muscaliloru in Crimeea, se facea tractatulu celu mare din Parisu. In acestu tractatu s'a resumatu cererile revolutiuniloru române politice si sociali, s'au recunoscutu tractatele româniloru cu turcii, s'a oboritu protectoratulu rusessu si s'a cerutu imbunatatírea sortiei poporului românu.

Comisari dela siepte puteri, cari au luatu sub egid'a loru pre Romani'a, au fostu tramisi in tiéra sa cerceteze la faci'a locului pasurile poporului românu, si, de si in divanulu ad-hoc, deputatii poporului au fosfu amagiti de câtra deputatii privilegiatiloru sa nu se atinga cestiunea sociale in cele patru puncturi emise cá dorintie ale tierei, déra comisarii cari conversau cu amicii poporului si primiau memorie din tóte pârtile, sciau unde sta cestiunea sociale si ce pretiu sa puna pre lingusîrile ciocoesci ale celoru ce se ostenéu se-i amagésca.

In fine privilegiatii isbutíse sa se lase in conventiune, ba inca sa se si intarésca, starea deplorabile a poporului românu si sa se incredintieze controlulu tierei numai in mân'a privilegiatiloru, creându acum oligarchia, si mai restrinsa, si mai cumplita de câtu aceea a regulamentului organicu, neadmitiendu altu-feliu de nobletia intrens'a de câtu numai nobleti'a jidovésca, nobleti'a baniloru !

Acést'a erá starea lucruriloru si resultatulu a trei revolutiuni facute in Romani'a in cursu de 40 de ani !

Patrudieci de ani de cându poporulu românu cerea cu jalbe si cu revolutiuni usiurare si privilegiatii se inversiunau si mai tare lu apesau si mai multu, cându ei d'a dreptulu cu legile loru, cându prin adjutoriulu strainiloru.

Evenimentele suntu neprevediute si efectulu loru necalculabile.

Moldovenii alegu, fâra sa scia chiaru ei cum, unu domnu alu cârui nume nu erá de locu cunoscutu la noi, alu cârui nume nu venise de locu in tiér'a romanésca.

O aspiratiune vaga, neavendu altu rationamentu de câtu principiulu unirei, sustiene in câti-va români d'aici ide'a, ce propagasera ei, inca de cându se stabilise, ca moldovenii sa-si aléga antâiu pre domnulu loru sî apoi muntenii pre alu loru ; ide'a ca, ori-cine va fi alesulu moldoveniloru, acel'a sa fia sî alesulu munteniloru. „Tr. Carp.“

(Va urmá.)

Situatiunea in Spani'a.

Au trecutu dejá unu anu sî jumetate decându revolutiunea, incoronata de succesu, a alungatu pre Isabella si curtea ei regésca din Spani'a ; o intemplare favoritoria a datu libertâtiei victoria asupr'a unui despotismu ingamfatu de bigoteria sî coruptiune.

Mai de multu decâtu de unu anu depinde dela natiunea spaniola, a dispune dupa placu de interesele sele vitali, a asigurá sî binecuventá binele statului câtu sî a fia cârui cetatianu in specie, cu institutiuni salutarie ; sî totusî linisce, ordine sî o stare normale nu s'a inlocuitu, aceste se paru a fi o utopia fantastica, unu idealu, care nici cându nu se va realizá.

A raru se afla in istori'a univsrsala ó episoda mai ridiculósa, decâtu cersirea potintiloru spanioli dupa unu rege.

Barbatii, cari de facia conducu trebile in Spani'a, nu se poteau blamá mai tare, nu-si puteau patá auctoritatea loru de barbati de statu mai urâtu, decâtu prin stupiditatea, cu care au alergatu dela o curte la alt'a, dela o dinastia la alt'a spre a cersî unu rege pentru Spani'a séu mai bine dîsu pentru sine insu-sî. Si tóte acestea au remasu fâra resultatu : In tótâ Europ'a nu s'au aflatu o papusia, care sa primésca mantau'a de purpura, cá dnii Serrano, Topete sî altii se-si póta ascunde scopurile loru cele ambitióse sî nesatióse in pâturile acelei mantele, asiá dupa cumle-au ascunsu in pólele uniformeloru sî costumeloru proprie.

Fractiunile sî factiunile amintite s'au decisu inse, dejá a taiá firulu jucâreiei, câci ele insusi o presiemtiau de daunósa sî a inlocuí tronulu regale vacantu din Spani'a cu ducele de Montpensier.

Manevr'a de introducere merita recunoscintia ; prin apucâturi sî prin scene diferite au induplecatu populatiunea cea neconstantâ a capitalei, a oferí candidatului de tronu ovatiuni, care-i dau cev'a din acel'a nimbu, fâra de care unu pretendentu nici cându nu póte sustá.

Atunci sórtea intrevine prin o fapta indeplinita de ducele de Montpensier, de care elu nu s'a potutu feri sî care trebuie sa aiba de urmare dupa legile spaniole o esilare de 3—4 ani ; vremu a dîce duelulu intre Montpensier sî Henricu Bourbon, care s'a finitu cu mórtea celui din urma.

E possibile, sî inca verossimile, ca Montpensier nu se va pedepsí conformu legiloru statatórie, inse nici rege alu Spaniei nici cându nu va poté fi ; câci nici monarchistii cei mai cutezatori sî obstinati nu voru indrasní a pune pre tronu pre unu barbatu, care asiá dicundu e patatu cu sânge de omu, cu sângele unei rudenie de aprópe.

Henricu Bourbon s'au bucuratu de pucine simpathii in Spani'a ; de ale monarchistiloru din causa, ca a fostu de partit'a republicana ; de ale republicaniloru inse din causa, ca a fostu unu Bourbon, sî prin urmare republicanismulu lui nu erá aptu, de a insuflá óre care incredere. Sî inmormentarea lui a decursu in deplina linisce, fâra de a se fi ivitu demonstratiuni in favórea memoriei lui.

Acést'a inse nu o consecinti'a, ca Montpensier, de a comisu pecatulu cu scopu séu fâra de scopu, nu va deveni prin fapt'a sea mortifera de objectu alu urei comune.

Cautatorii spanioli de rege stau neconsolati, vediendu-si candidatur'a impossibile.

Cu deosebire se afla Prim intr'o situatiune de totu neplacuta. Favórea poporului, prin care elu a devenitu de-si nu de chefu, totusi in fapta de celu mai potinte sî mai de influintia membru alu regimului Serrano et Comp. a disparutu indata sî s'a intemplatu, de pre elu, pre atotupotintele favoritu alu populatiunei din Madrid l'a insultatu poporulu, aruncându dupa elu chiaru cu pietri. Acést'a e ceva neplacutu, cu deosebire cându cineva, ca Primu, e asiá de inchipuitu pre marimea sî omnipotenti'a sea.

Sî Serrano se siempte de presinte asiá de strimtoritu, incâtu bucurosu aru abdice postului seu dubiu de regentu sî aru suscepe o viatia de cetatianu si patriotu.

Ce forma de regimu voru dá potentii tierei dupa abdicerea lui Serrano ? dupa caracterulu lui Primu sî Serrano nu se póte presupune cu securitate.

E possibile, ca inca la tempu potrivitu voru abdîce monarchismului spre a dá tierei aceea forma de regimu, care i e acomodata ; e inse si possibile ca voru straformá provisoriulu celu fâra de caracteru de presinte intr'unu definitivu republicanu.

Mai probabile e crearea unui nou provisoriu sî incercarea de alu sustiené pâna, séu voru aflá pre regele de multu cautatu séu va provocá consciinti'a poporului desceptata o fortuna asupr'a loru, care tocmai in modulu acel'a, dupa cum ei pre Isabell'a, i va maturá afara din tiéra.

(„N. Fr. Ll.“)

Resînari in 18 Martiu 1870.

Domnule Redactoru ! In vér'a trecuta inca decise in. ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica, de a tramite pre mai multi invetiatori din patria prin Germani'a, spre a studiá acolo starea instructiunei poporale sî a institutelorn de invetiamentu, despre ceea ce insciintiá sî pre venerabilulu consistoriu archidiecesanu cu aceea, cá sa recomende vro câti-va invetiatori, cari aru voí sa intreprinda o astfeliu de calatoria, pre spesele statului.

Intre cei recomendati am avutu fericirea a fi sî eu, sî in. ministeriu dupa antemergâtória insciintiare, despre urmat'a designare, la venerabilulu consistoriu archidiecesanu, prin gratiós'a sea harthia dto 18 Sept. 1869. Nr. 12040, me insciintiá ca pentru acést'a caletoria aru fi designatu, din invetiatorii din Resînari d. Popoviciu Barcianu, adeca pre scrietoriulu acestor'a — cu loculu petrecerei Dresd'a sî tienutu.

Pre la finea lui Sept. 1869 am plecatu spre acelu locu, unde am petrecutu vro 6 septemâni.

Reintorcendume in patria, dorinti'a mea au fostu : de a dá publicitâtiei esperintiele câstigate acolo pre terenulu instructiunei poporale.

Din caus'a ocupatiuniloru multe cá invetiatoriu sî directoru alu scóleloru din Resînari, sî fiindu-ca trebuì sa gatescu mai antâiu unu raportu despre cele esperiate câtra in. minist. de culte, nu-mi fù cu putintia a implinini mai curendu acésta dorintia a mea.

Fiindu insa acumu ocupatiunile mele mai pucine, me grabescu a dá publicitâtiei, ceea ce am pututu culege pre terenulu instructiunei poporale in Dresd'a sî tienutu.

Deci me indreptu câtra on. redactiune e stimatului nostru diurnalu „Telegrafulu Rromanu“ cu rogarea : cá sa bincvoiasca a dá locu in colónele acestui stimatu diurnalu, urmatórieloru „epistole din

Germani'a câtra unu invetiatoriu din patria“, in care m'am incercatu a depune aceea ce amu potutu culege pre terenulu iustructiunei poporale in Saxoni'a, sî ceea ce am crediutu de interesu pentru invetiatorii scóleloru nóstre poporale etc. etc.

D. Popoviciu Barcianu
Directoru scolariu.

Epistole din Germani'a.

câtra unu invetiatoriu din patria.

Dresd'a . . . . . .

Amice! Suntu acum'a mai dóue septemâni, de cându ti disesemu „remasu bunu in patria“ sî plecasemu la Dresd'a, spre a studiá starea instructiunei poporale sî a instituteloru scolarie din acele pârti.

Convinsu fiindu ca, institutiunile scolarie ale unei tieri, care in privinti'a acést'a ocupa unulu din locurile cele mai onorifice dintre tóte staturile civilisate, te voru interesá, sî ca vei dorí ale cunósce ceva mai de aprópe, me voiu incercá a-ti relatá din timpu in timpu ceea ce am pututu culege pre terenulu instructiunei sî educatiunei poporale in Saxoni'a.

In cele urmatórie deci ti voiu scrie ceva despre institutulu filantropicu, numitu „Pestalozzi-Stift,“ care s'au infiintiatu prela a. 1837 de câtra „asociatiunea pedagogica“ a invetiatoriloru din „Dresd'a“, sub a cârei conducere si ingrigire, sta inca si in diu'a de astadi.

Inceputurile acestui institutu au fostu mici, dar' in decursu de vre-o 30 ani au ajunsu acolo, de are nunumai o dîdire a sea propria, frumósa, spatiósa, in care se ingrigescu vr'o 30 copii, mai cu séma orfani de invetiatori, cu tóte cele de lipsa atâtu pentru corpu, câtu si pentru spiritu, ci si o gradina estinsa, bine-lucrata, in care se ocupa la vr'o 60—70 copii seraci, cari afara de scóla suntu fâra vre-o ingrigire din partea parintiloru si prin urmare espusi influintieloru stricacióse si demoralisatórie ale unei vieti fâra ocupatiune si de pre strade, — cu lucruri folositórie de gradinaritu séu cu altele de feliulu acestor'a.

Chieltuelile institutului le pórta asociatiunea pedagogica. Ea le acopere parte prin contribuiri regulate, anuale, menite spre acestu scopu, si cari incurgu dela membrii asociatiunei si alti numerosi binevoitori ai acestui institutu, parte prin venituri din tacsele anuale (75 taleri), cari au sa le solvésca pensionarii cei cu stare materiala mai buna, parte prin contribuiri si venituri estraordinarie, dela concerte, prelectiuni, espositiuni de lucruri de mâna, cari apoi se vendu, s. a. de feliulu acest'a.

Din resturile remase dupa acoperirea cheltueleloru s'au alcatuitu unu fondu statatoriu alu institutului, ce suie acum la aprópe 1500 taleri.

Ingrigirea si conducerea nemijlocita a institutului intregu o are unu inspectoru séu „tata“ cu soti'a sea, sub densulu sta apoi gradinariulu si unu meseriasiu, cari impartu si conducu lucrulu de mâna alu copiiloru celoru seraci, cari vinu la lucru in institutu.

Acesti copii nu au locuinti'a in institutu, ci vinu numai dupa órele de scóla ací, spre a lucrá, cam dela 11—1 sî 4—6, vér'a 11—1 si 4—7 óre dupa amédi.

O gradina mare, frumósa, care incungiura institutulu, este loculu unde se ocupa acei 60—70 copii cu sapatulu, semenatulu, plivitulu straturiloru, saparea sî adunarea legumeloru, facerea poteceloru, gunoirea locului, oltuitulu pomiloru, ingrigirea vitieloru de struguri s. a. cându anotimpulu este favorabilu. Sî asia loculu pre care sta astadi acea gradina, sî care mai nainte erá unu locu sterpu, petrosu, neroditoriu sî servea spre esecutarea criminalistiloru celoru mai mari, au devenitu prin mânile aceloru copilasi unu locu frumosu, roditoriu, plinu de straturi cu legume, cu pomi, flori, vitie de struguri etc. care nu-ti desfatéza numai ochii, cí sî inim'a, cându cugeti la aceea, ca prin acestu lucru, prin acésta activitate regulata, 60 de copilasi s'au smulsu din mânile coruptiunei sî a vagabundagiului, in a caroru ghiare aru fi cadiutu de siguru, nepotendu portá parintii loru, grigia corespundiatória de ei, sî ai tienea sub supraveghiare stricta. —

Cându tempulu e nefavorabilu si copii nu se potu ocupá cu lucrulu in grâdina, atunci lucra in o sala a institutului, menita spre acestu scopu, sub priveghiarea maestrului, ici unii la unelte de lemnu cari li trebuiescu in gradina, la impletirea de covóre de picióre din fasii de postavu, colo altii la corfe de parete, mape etc. de hârthia grósa, iérasi colo alegu unii cafea, linte, tamâia, muschiu, din colo vro câtiv'a pregatescu, din harthia de maculatura seculetie de harthia pentru boltasi, séu etichete pentru spiceri, sî asiá in tóte unghiurile e activitate, dara totu odata sî voia buna, preste totu loculu ordine, nicairea disordine, fugire de lucru, portare rea sî necorespundietória.

La 6 resp. 7 óre sér'a, se aduná toti copiii lucratori la unu locu, sî sub priveghiarea sî in presenti'a inspectorului institutului, fiacare di se incheia cu o rugaciune scurta, cu cetirea unui capu din sânt'a scriptura, séu si cu o cântare acomodata.

Sâmbeta sér'a e totude-un'a di de computare a dileloru de lucru si totuodata di de plata.

Fia-care copilu capeta pre ór'a de lucru cam 1½ cruceriu, ceea ce suie pre luna la 80 cr.—1 fl., multi copii, nu-si iau bani la finea septemânei, ci i lasa spre a se pune in cas'a de pastrare, cá cându se voru confirmá se-si póta procurá haine séu alte cele din ei; copii, cari voiescu a scóte banii la finea septemânei, trebuie sa vina cu parintii loru, in a câroru mâna se incredintiéza apoi acelu câstigu alu copiiloru.

Credu ca nu va fi de lipsa a-ti mai da, amiculu meu, unu comentariu lungu la acésta institutiune adeveratu frumósa si folositória, câci vei poté judecá insu-ti folosulu celu mare ce-lu aduce nunumai copiiloru, pre cari îi conduce la o viatia morala si activa, ci si parintiloru, si societâtiei intregi, pre cari îi scutesce de bântuelile la cari aru fi supuse, cându acei copii aru devení ómeni imorali, vagabundi, cersitori etc. Cu acestea deci incheiu pentru astadata.

Protocolulu siedintiei a VIII-a.

(estraordinarie)

tienute din partea directiunei asociatiunei nationale pentru cultur'a poporului românu, in Aradu, 25 Martiu 1870.

De fatia au fostu:

Presiedintele directoriu secundariu Ioane Popoviciu Desseanu,

Membrii: Mironu Romanu, Dr. Atanasiu Siandoru, Demetriu, Bonciu si Teodoru Serbu, notariu Petru Petroviciu.

Nr. 51. Din partea presiedintelui directoriu secundariu, convocându-se siedintia este straordinaria pre diu'a de astadi, se face propunere: a se defige terminulu tienerei parastasului indatenetu pentru fericitulu sî meritatulu barbatu alu natinnei, Georgiu Pop'a, — câtu sî pentru reposatulu binefacâtoriu alu asociatiunei nóstre Iov'a Cresticiu.

Decissiune. Pentru eternisarea memoriei reposatiloru barbati zelosi, sî facatori principali ai asociatiunei acestei'a, se despune a se serbá cu tóta solenitatea, indatenatulu parastasu anuale, sî anume pentru Georgiu Pop'a fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, membru fundatoru, si vicepresiedinte alu asociatiunei, pre sambet'a viitória in 2 Aprile nou, a. c. in biseric'a catedrala romana gr. orientala, la 10 óre nainte de médiadi, insarcinându-se presidiulu cu arangiarea corespundietória.

Iéra pentru reposatulu Iov'a Cresticiu, se despune: a se tiené parastasulu la Siria in biseric'a gr. or. de acolo, pre sambet'a florieloru ce cade in 16. Aprile nou, a. c. cu alu cârui'a arangiare este poftitu dlu colectante alu asociatiunei Ioane Moldovanu notariu din Siria, sî domnulu administratoru protopopescu Nicolau Beldea pentru seversirea functiunei funebrale. —

Despre aceste serbari funebrali se va face anunciu in diarele natiunale, invitându-se onorabilulu publicu romanu la partecipare.

Proctocolulu acest'a cetindu-se, s'a autenticatu in presenti'a comembriloru mai susu numiti. Aradu, 25. Martiu nou, 1870. Directiunea asociatiunei natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioanu Petroviciu Desseanu notariu directiunale. — Petru Petroviciu. notariu directiunale.

Nr. 51.
Seri'a VIII.

Anunciu.

Pentru eternisarea memoriei fericitului si nemuritatului barbatu alu natiunei, Georgiu Pop'a, fostulu comite supremu alu comitatului Aradu, membru fundatoriu, si vicepresiedinte alu asociatiunei nationale aradane, — subscris'a directiune a dispusu: a se serbá indatinatulu „parastasu anuale“ sâmbeta in 2 Aprile nou, a. c. la 10 óre inainte de médiadi, in biseric'a româna catedrale greco-orientale de aicia.

Asisderea s'a depusu: a se tiené parastasu si pentru reposatulu binefacatoriu alu asociatiunei Iov'a Cresticiu pre 16 Aprile nou, a. c. in sâmbet'a florieloru in biseric'a gr. or. din opidulu Siri'a.

La care serbâri funebrale prin acést'a se invita cu tóta onórea p. t. publicu românu, sî cu deosebire aderintii sî amicii reposatiloru barbati zelosi ai natiunei nóstre.

Aradu, 25 Martiu nou 1870

Directiunea natiunale pentru cultur'a poporului românu:

Ioane Popoviciu Desseanu
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu
notariu directiunale.

Varietâti.

*** La directiunea financiale de aici a sositu unu avisu dela reg. ministeriu de financie, prin care se incunosciintieza directiunea, ca s i e s e r i i cei vechi de argintu se primescu in pretiulu loru pâna la finea lui Iuniu c. n. din acestu anu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiali gr. or. din comun'a Certesiu, protopr. Gioagiului I se escrie concursu.

Emolumintele suntu: cuartiu liberu cu gradina de legumi, dela 140 case, 160 mesuri de cucuruzu nesfarmatu, dela fiesce-care lucratoriu la topitorile de metalu reg. câte 40 xr. v. a. anuali, sî venitulu stolariu.

Competitorii au a-si adresá documintele loru cuvincióse la p. protopresbiteru tractualu Basiliu Piposiu in Hondolu pâna in 1 Aprile a. c. st. v.

Certesiu in 6 Martiu 1870.

Comitetulu parochiale.

(16—2)

Edictu.

Vasiliu Mitocu alias Isiu din Brasiovu, carele in 1867 fu inchisu pentru crim'a de furtisiagu in temniti'a Brasiovului, dara in 4/16 Octobre 1868 au scapatu cu fug'a din temnitia, sî de atunci incôce facendu-se nevediutu au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Ecaterin'a nascuta Vasiliu Colacea totu din Brasiovu, — este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o di dela datulu presinte sa se infatisiedie inaintea subscrisului la scaunulu protopopescu respectivu, câci la dincontra sî in absenti'a densului se va pertractá sî decide in sensulu SS. Canóne ale bisericei nóstre gr. or. procesulu divortiale incaminatu de soti'a lui.

Brasiovu 6 Martiu 1870.

Iosifu Baracu
Protopopu gr. or. alu tract. I-iu
15—3 alu Brasiovului.

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Martiu (2 April.) 1870.

Metalicele 5%	61		Act. de creditu	263	80
Imprumut. nat. 5%	70	80	Argintulu	121	25
Actiile de banca	723		Galbinulu	5	86

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** — Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.